

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

На правах рукопису

Болотіна Ірина Миколаївна

**ОБГРУНТУВАННЯ НАГРОМАДЖЕННЯ
В МОЛОЧНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ**

Спеціальність 08.07.01 — Економіка промисловості
(харчова промисловість)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Дисертаційна робота є рукописом.

AB 34.673

Робота виконана на кафедрі організації і управління м'ясо-молочної промисловості Українського державного університету харчових технологій

Науковий керівник — доктор економічних наук,
професор І.А.Чепурнов

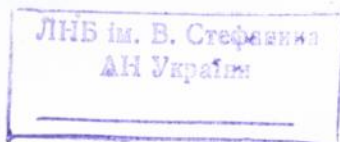
Офіційні опоненти — доктор економічних наук,
професор С.П. Кошелюк
кандидат економічних наук,
Н.М. Грінчук

Провідна організація — Науково-дослідний економічний інститут
Міністерства економіки України

Захист відбудеться "23" травня 1996 р. о 14 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 01.15.06 в Українському державному університеті харчових технологій за адресою: 252037, м.Київ, вул. Володимирська, 68.

З дисертацією можна ознайомитись в бібліотеці Українського державного університету харчових технологій

Автореферат розісланий "19" квітня 1996 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук

H. A. Волохова

Н.А. Волохова

ЛНБ України ім.В.Стефаника

00760259 (T)

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

1.1. Актуальність дослідження. В сучасних умовах розвитку економіки України процес нагромадження вступив у гостре протиріччя з потребами розширеного відтворення.

Тим часом, встановлено, що зменшення нагромадження веде до звужування відтворення, банкрутства підприємств. Кожне зменшення обсягу нагромадження негайно, вже на наступний рік, відбивається на виробництві — знижується приріст сукупного продукту та його складових частин, створюються диспропорції в економіці.

За теперішнього часу і на підприємствах молочної промисловості України доля фонду нагромадження при розподілі балансового прибутку безперервно знижується. У той же час, саме фонд нагромадження виступає основним джерелом забезпечення розширеного відтворення основних виробничих фондів, реальний знос яких в молочної промисловості України становить 55-60 %.

Така кількість морально і фізично спрацьованого обладнання в молочної промисловості обумовлена, перш за все, значними деформаціями у відтворенні основних фондів, що відбувалися протягом багатьох років в Україні. Амортизаційні відрахування часто використовувались не тільки з метою простого, а й розширеного відтворення. Амортизація нараховувалась з морально і фізично спрацьованого обладнання. Усі ці та ряд інших причин привели до того, що знос накопичувався швидше, ніж ішов приріст основних фондів.

У період переходу до ринку особливо актуальною є проблема оснащення галузі сучасним, високопродуктивним обладнанням. Тільки підприємства, рівень розвитку яких відповідає світовому, спроможні виробляти якісну і конкурентоспроможну продукцію як для внутрішнього, так і для зовнішнього ринків.

Процес нагромадження розглядався багатьма видатними

вченими-економістами. Представники різних економічних течій (Дж.Кейнс, Р.Харрод, М.Фрідмен та ін.) трактують нагромадження як один з основних чинників економічного зростання.

Питаннями, що пов'язані з процесом нагромадження, проблемами формування і розподілу фонду нагромадження, оптимального співвідношення фондів нагромадження і споживання займалося багато провідних економістів: С.Г.Струмлілн, В.С.Немчинов, О.І.Ноткін, Я.О.Кронрод, К.К.Вальтух, О.І.Анчишкін, Я.Б.Кваша. Серед українських вчених значний внесок у розробку даної проблеми зробили: В.М.Геєць, Б.Є.Кваснюк, О.Ю.Болховітінова, М.М.Єрмошенко.

Однак, особу актуальність дані питання мають в молочній промисловості, де подібним розробкам практично не приділялось уваги. Таким чином, необхідність і своєчасність дисертаційного дослідження для молочної промисловості України зумовлені відсутністю методичних розробок і практичних рекомендацій в сучасних умовах розвитку галузі.

1.2. Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка науково-методичних основ обґрунтування оптимального обсягу фонду нагромадження, а також використання їх на практиці для забезпечення необхідного рівня оновлення основних виробничих фондів і оптимального співвідношення фондів нагромадження і споживання в молочній промисловості.

Відповідно до поставленої мети в роботі вирішувались такі завдання:

- дослідження теоретичних основ процесу нагромадження;
- розробка пропозицій щодо обґрунтування темпів і удосконалення структури виробництва продукції та їх впливу на збільшення прибутку на підприємствах молочної промисловості;
- виявлення чинників і особливостей відтворення основних фондів молочної промисловості;
- розробка методичних основ аналізу інвестиційної можливості і

привабливості молочної промисловості на основі вивчення ефективності використання фінансових ресурсів;

—обґрунтування оптимального обсягу фонду нагромадження в молочної промисловості України;

—визначення оптимального співвідношення фондів нагромадження і споживання в молочної промисловості.

1.3. Предмет та об'єкт дослідження. Предметом дослідження є питання, що пов'язані з утворенням і використанням фонду нагромадження. Об'єктом дослідження обрано молочну промисловість України, а також її обласні формування.

1.4. Методологія та методика дослідження. Методологічною основою дослідження є об'єктивні закони розвитку суспільного виробництва, а також праці класиків економічної теорії з питань нагромадження.

В процесі дослідження використані методи економічного, статистичного і математичного аналізу.

Як джерела інформації використані літературні джерела; закони і законодавчі акти, прийняті Верховною Радою України; нормативні акти і інструкції державних виконавчих органів; матеріали статистичної звітності концерну "Укрмолпром"; первинні матеріали об'єднань і підприємств молочної промисловості.

1.5. Наукова новизна і практична цінність дослідження. В ході проведеного дослідження були одержані наступні нові наукові результати:

—науково обґрунтована роль процесу нагромадження як чинника економічного зростання;

—розроблені методичні підходи визначення джерел формування фонду нагромадження в ринкових умовах господарювання;

—розроблені пропозиції щодо обґрунтування темпів і структури виробництва продукції та їх впливу на зростання прибутку на

підприємствах молочної промисловості;

—з'ясовані чинники і особливості відтворення основних фондів молочної промисловості;

—розроблені методичні основи аналізу ступеня інвестиційної можливості і привабливості молочної промисловості на основі вивчення ефективності використання фінансових ресурсів;

—визначено оптимальний обсяг фонду нагромадження в молочній промисловості України;

—обгрунтовано оптимальне співвідношення фондів нагромадження і споживання.

Практична цінність роботи полягає в можливості використання її основних положень, методичних підходів і методик у виробничо-господарській діяльності як в цілому молочної промисловості, так і її окремих обласних формувань і підприємств.

1.6. Апробація і реалізація результатів дослідження. Тема дисертаційної роботи є складовою частиною тематики наукових досліджень кафедри організації і управління м'ясо-молочної промисловості УДУХТ з проблеми "Підвищення ефективності виробництва в молочній промисловості України".

Основні положення і результати дослідження повідомлені і обговорені на міжнародній і всеукраїнській науково-технічних конференціях "Розробка та впровадження нових технологій і обладнання у харчову та переробну промисловість АПК" (м.Київ, 1993 р., 1995 р.), на наукових конференціях Українського університету харчових технологій (1992 р., 1993 р., 1995 р.). Окремі результати дослідження впроваджені на підприємствах молочної промисловості України, а також використовуються в навчальному процесі факультету економіки і менеджменту УДУХТ.

1.7. Наукові публікації. За темою дисертації опубліковано 8 наукових праць загальним обсягом 1,6 д.а.

1.8. Обсяг і структура дисертаційної роботи. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, переліку використаної літератури, додатків. Дисертація викладена на 163 сторінках машинописного тексту і включає 37 таблиць, 3 малюнки, список літератури із 32 джерел та 18 додатків.

Згідно з метою і логічною схемою дослідження структура дисертаційної роботи слідує:

ВСТУП

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЦЕСУ НАГРОМАДЖЕННЯ В ПЕРІОД ПЕРЕХОДУ ДО РИНКУ

- 1.1. Процес нагромадження як чинник економічного зростання.
- 1.2. Співвідношення фондів нагромадження і споживання в структурі національного доходу.
- 1.3. Джерела формування фонду нагромадження на сучасному етапі розвитку.

Розділ 2. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

- 2.1. Аналіз темпів і структури виробництва продукції в галузі.
- 2.2. Сучасний стан і особливості відтворення основних виробничих фондів підприємств молочної промисловості.

Розділ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО ОБСЯГУ ФОНДУ НАГРОМАДЖЕННЯ В МОЛОЧНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

- 3.1. Ефективність використання фінансових ресурсів в галузі.
- 3.2. Збільшення обсягів продукції та поліпшення її структури як чинники зростання прибутку на підприємствах галузі.
- 3.3. Обґрунтування оптимального обсягу фонду нагромадження в молочної промисловості.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

ЛІТЕРАТУРА

ДОДАТКИ

1.9. Короткий зміст дисертаційної роботи. У вступі обґрунтована актуальність дослідженої теми, визначена мета і завдання роботи, предмет і об'єкт дослідження, методологічна основа і методи дослідження, відображені наукова новизна і практична цінність дисертації, апробація і реалізація результатів дослідження.

В першому розділі розглянуті теоретичні основи процесу нагромадження: сформульоване визначення процесу нагромадження в ринкових умовах господарювання, науково обґрунтовано його роль як чинника економічного зростання, досліджено співвідношення фондів нагромадження і споживання на макrorівні, а також джерела фонду нагромадження в сучасних умовах розвитку економіки України.

В другому розділі проведено детальний аналіз виробничо-господарської діяльності молочної промисловості України. Досліджені основні чинники, які впливають на зменшення обсягів виробництва в галузі, погіршення якості молочної продукції. Дана оцінка теперішньому стану основних фондів галузі. Виявлені причини викривлення основних показників, що характеризують стан і відтворення основних виробничих фондів молочної промисловості (коефіцієнти вибуття та оновлення фондів, рівень зносу, структура фондів та ін.).

В третьому розділі розроблені методичні основи аналізу ступеня інвестиційної можливості та привабливості молочної промисловості України шляхом вивчення ефективності використання фінансових ресурсів. Розроблені пропозиції щодо зростання прибутку на підприємствах галузі, серед яких: поліпшення структури виробництва продукції, найбільш раціональне використання складових частин молока і вторинних ресурсів та ін. Розраховано необхідний рівень вибуття машин і обладнання в молочній промисловості. Обґрунтовано оптимальні: обсяг фонду нагромадження та співвідношення фонду

нагромадження і фонду споживання на підприємствах молочної промисловості України.

Висновки і пропозиції містять викладення основних результатів дисертаційного дослідження.

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ І ВИСНОВКИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Нагромадження відіграє значну роль в здійсненні процесу розширеного відтворення як в плановій так і в ринковій економіці.

Нагромадження слід розглядати з врахуванням споживання, тому що це дві взаємообумовлені економічні категорії. В плановій економіці проблема оптимального співвідношення фонду нагромадження і фонду споживання вирішувалась, здебільшого, на макрорівні. У ринковій економіці питання, пов'язані з оптимальним співвідношенням цих фондів, повинні розглядатись і на мікрорівні.

Оптимальне співвідношення фондів нагромадження і споживання як в масштабах усієї держави так і на окремому підприємстві повинні будуватись на основі їх різного функціонального призначення для забезпечення процесу розширеного відтворення. В ході пошуку оптимального сполучення цих фондів необхідно враховувати не тільки можливості їх варіювання с метою максимізації приросту національного доходу або прибутку, а й можливості досягнення при даному співвідношенні фондів найбільшої економічної ефективності.

2.2. У результаті проведеного аналізу техніко-економічного стану молочної промисловості України встановлено, що за теперішнього часу галузь охоплена глибокою кризою, яка виявилася, перш за все, в значному спаді виробництва. В 1995 р. порівняно з 1991 р. виробка масла тваринного, сира нежирного і сухого незбираного молока скоротилась у 2 рази, в 3 рази зменшився випуск кисломолочної продукції, більше, ніж в 5 разів знизилось виробництво молока незбираного і сметани. Випуск вершків у 1995 р. зменшився на 57709

тонн і становив 3,08 % від випуску в 1991 р.

Скорочення виробництва практично усіх видів молочної продукції є наслідком різкого зниження темпів закупівлі молока, яке, в свою чергу, зумовлене зменшенням поголів'я корів і середніх надоїв на одну корову по всім категоріям господарств. За період 1990-1994 рр. поголів'я корів сільськогосподарських підприємств України скоротилось на 19 %, а середньорічні надої на одну корову зменшились на 31 %. Нарівні з скороченням закупівлі молока погіршилися і показники його якості.

Зменшення обсягів закупівлі молока призводить до того, що виробничий потенціал молочної промисловості України використовується в середньому лише на 50-60 %.

Скорочення виробництва молочної продукції є одним з основних чинників зниження прибутку молочної промисловості, який, в свою чергу, є головним джерелом фонду нагромадження.

2.3. В ситуації спаду закупівлі молока, що склалася за теперішнього часу в молочній промисловості, особливо актуальним є питання переробки сировини на давальницьких умовах. Це дає можливість, з одного боку, збільшити завантаження виробничих потужностей, з іншого — вирішити проблему зайнятості кадрів підприємств. Зараз практично всі об'єднання молочної промисловості України виробляють продукцію з давальницької сировини. Однак, приймання на переробку давальницької сировини підприємствами молочної промисловості необхідно розглядати як тимчасовий захід, тому що підприємства при цьому не одержують практично ніякого прибутку.

2.4. Проведений аналіз стану основних виробничих фондів молочної промисловості України свідчить про те, що більшість основних фондів галузі морально та фізично зношена. Реальний рівень зносу фондів в цілому по молочній промисловості становить 55-60 %. В деяких обласних формуваннях справжній знос фондів перебільшує 60 %. Лише 9% парку машин і обладнання галузі відповідають світовому рівню, 70%

— підлягають модернізації, 21 % — повній заміні.

Через інфляцію і останні індексації, що були проведені на низькому методологічному рівні, на сьогоднішній день бухгалтерська звітність не відображає реальної вартості та зносу основних виробничих фондів молочної промисловості України. За теперішнього часу склалась ситуація, при якій збільшення обсягів основних фондів відбувається, здебільшого, за рахунок підвищення цін на діючі фонди, практично без вводу в експлуатацію додаткових виробничих потужностей. Тим часом, саме ці показники стану основних виробничих фондів є важливими як для встановлення цін на молочну продукцію, накопичення коштів з метою розвитку виробництва так і при проведенні приватизації підприємств.

2.5. Незважаючи на незадовільний стан матеріально-технічної бази молочної промисловості України, обсяги централізованих капітальних вкладень у її розвиток протягом останніх десятиліть продовжують знижуватися. Якщо в 1992 р. доля централізованих капітальних вкладень у загальному обсягу інвестицій становила 44,4 %, то в 1994 р. — лише 18,5 %.

2.6. З метою дослідження інвестиційної можливості і привабливості молочної промисловості України на основі вивчення ефективності використання фінансових ресурсів розглянуті наступні аспекти діяльності підприємств молочної промисловості: обіговість активів, прибутковість капіталу, фінансова усталеність, ліквідність активів.

В ході аналізу обіговості активів встановлено, що тривалості обігу використовуваних і поточних активів за I півріччя 1995 р. збільшилися. Цей факт свідчить про негативні тенденції, що склалися в молочній промисловості. Зростання тривалості обігу активів спричиняє до необхідності додаткового інвестування коштів в поточну діяльність галузі.

Аналіз фінансового стану молочної промисловості, що був проведений за показниками прибутковості (рентабельності) капіталу, виявив значні погіршення в фінансовому забезпеченні галузі за I півріччя 1995 р.

Дослідження рівня усталеності молочної промисловості в залежності від забезпечення запасів і витрат джерелами їх формування, дозволило зробити висновок, що фінансовий стан галузі може бути охарактеризований як кризовий. В результаті розрахунків з метою виявлення можливості банкрутства молочної промисловості України (модель Е.Альтмана) також встановлено, що можливість банкрутства галузі дуже висока.

В процесі аналізу ліквідності активів молочної промисловості розраховані коефіцієнти: абсолютної ліквідності, критичної ліквідності ("кислотний тест"), поточної ліквідності (коефіцієнт покриття) (табл.1). Значення всіх цих коефіцієнтів за I півріччя 1995 р. знизилися, що свідчить про погіршення фінансового стану молочної промисловості.

Таблиця 1

**Показники ліквідності активів молочної промисловості
за I півріччя 1995 р.**

Показники	На початок 1995 р.	На кінець I півріччя 1995р.	Нормальне обмеження коефіцієнту
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (K_{AB})	0,16	0,04	$K_{AB} \geq 0,2+0,5$
2. Коефіцієнт критичної ліквідності (K_{KL})	0,88	0,62	$K_{KL} \geq 1$
3. Коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{ПЛ}$)	1,66	1,28	$1 \leq K_{ПЛ} \leq 3$

Таким чином, аналіз інвестиційної можливості та привабливості молочної промисловості України дозволив зробити висновок, що за теперішнього часу галузь не є привабливою для інвесторів. В ситуації,

що склалася, фінансування розвитку молочної промисловості можливо, здебільшого, за рахунок її внутрішніх резервів, а саме, прибутку.

2.7. В умовах скорочення виробництва молочної продукції важливе значення для збільшення прибутку підприємств набувають такі чинники як більш повне використання вторинної сировини та підвищення рівня використання складових частин молока. Проте, використання молочних відвіюк, сколотин і сироватки в останні роки має тенденцію до зменшення. Причинами низького рівня використання вторинних ресурсів є як відсутність необхідних потужностей, так і невисокі ціни на дану продукцію, а також її велика трудо- і енергомісткість.

2.8. В ринкових умовах господарювання важливою умовою для збільшення обсягів прибутку підприємств є виробництво конкурентоспроможної продукції. За теперішнього часу більшість видів продукції, що виробляє молочно-промисловість України, не відповідають вимогам світових стандартів. Це є одною з причин достатньо млявої експортної діяльності підприємств галузі. В 1994 р. доля експортної продукції в цілому по молочної промисловості дорівнювала лише 3,7 %.

Значні зрушення, що спостерігалися останнім часом в об'єднаннях молочної промисловості України, в бік зменшення виробництва продукції зі зниженою кількістю жиру, не відповідають світовим тенденціям переробки молока в країнах з розвинутим тваринництвом. Прагнення населення розвинутих країн знизити споживання жиру і збільшити кількість білку в раціоні харчування перетворює жирну молочну продукцію, що виробляють підприємства молочної промисловості України, в непридатну для експорту.

2.9. Зростання обсягу прибутку підприємств молочної промисловості також сприяє формуванню оптимального асортименту продукції, що виробляється. В результаті оптимізації виробничої програми молочної промисловості за трьома критеріями: максимум прибутку, максимум товарної продукції та мінімум собівартості, вийшло,

що при розрахунку за першими двома критеріями прибуток збільшився в порівнянні з фактичним значенням у 1994 р. на 2,7 %, товарна продукція — на 1,3 % (табл. 2).

Таблиця 2

**Результати оптимізації виробничої програми
молочної промисловості за 1994 р.**

Найменування продукції	Факт 1994 р.	Розрахунковий асортимент за критерієм:		
		прибут- ку (max)	товарної продукції (max)	собівар- тості (min)
Масло тваринне, т	194,6	120,5	119,0	159,8
Сир твердий, т	67,3	100,0	100,0	100,0
Сир м'який, т	6,0	10,0	10,0	5,0
Молоко незбиране, т	667,0	1500,0	1500,0	800,0
Кисломолочна продукція, т	129,0	140,0	180,0	140,0
Вершки, т	4,3	10,0	10,0	6,0
Сметана, т	118,6	140,0	140,0	110,0
Сирки і сиркова маса, т	5,1	10,0	10,0	4,0
Сир жирний, т	45,0	80,0	80,0	40,0
Сухе незбиране молоко, т	9,5	10,0	10,0	10,0
Морозиво, т	15,8	30,0	30,0	30,0
Товарна продукція, млн.крб.	18652,4	18900,9	18961,1	17140,7
Собівартість, млн.крб.	15952,4	16127,0	16194,8	14705,1
Прибуток, млн.крб.	2700,0	2773,9	2766,3	2700,4
Перероблено сировини, т	6315,0	6315,0	6315,0	6256,8

При формуванні оптимального асортименту продукції з врахуванням кожного з критеріїв оптимізації стануться відповідні зміни і в структурі переробки молока. Так, пропонується скоротити долю використання молока при виробництві масла тваринного с 64,6 % (фактично в 1994 р.) до 42,0% (критерій — максимум прибутку), в той же час, — збільшити долю використання молока при виробництві молока незбираного с 9,0 % до 20,4 %.

2.10. За основу визначення оптимального обсягу фонду нагромадження в молочної промисловості України покладено розрахунок

необхідного обсягу вибуття машин та обладнання в 1995 р. У результаті обчислення визначено, що найбільш доцільним значенням коефіцієнту вибуття машин та обладнання в галузі є 11,7 %, і на повну заміну машин та обладнання, що вибували в 1995 р., необхідно 747,1 млрд.крб. У ході подальших розрахунків отримано оптимальний розмір фонду нагромадження, який необхідно для здійснення розширеного відтворення в молочній промисловості України в 1995р.: 3347,4 млрд.крб.

2.11. За звітом про фінансові результати та їх використання в 1995р. в молочній промисловості України балансовий прибуток становив 12366 млрд.крб. Податок на добавлену вартість в 1995 р. в галузі дорівнював 21 %.

У результаті дослідження, встановлено, що ПДВ в молочній промисловості за теперішнього часу невиправлено високий. У більшості країнах з розвинутою ринковою економікою до продуктів харчування застосовуються знижені ставки ПДВ. В той же час, в молочній промисловості України в 1994 р. ПДВ збільшував ціну на продукцію галузі на 30 %. Таким чином, якщо встановити ставку ПДВ в молочній промисловості України на рівні зниженої, то прибуток у 1995 р. зросте в 1,8 рази і буде дорівнювати 22316 млрд.крб.

На сьогоднішній день наслідком політики неухильного зростання долі коштів, яка вилучається до бюджету держави, є постійне зменшення відрахувань у фонди нагромадження і споживання галузі. Якщо в 1991р. доля фонду нагромадження та фонду споживання в балансовому прибутку молочної промисловості становила відповідно 31,7 % і 35,4 %, то в 1995 р. — 24,4% і 23,8 %.

2.12. Розподіл балансового прибутку молочної промисловості розраховано з урахуванням оптимального розміру фонду нагромадження в 1995 р. у двох варіантах: при ПДВ, який існує сьогодні в галузі, та при зниженій ставці ПДВ (табл.3). В I варіанті розрахунку питома вага

фонду нагромадження становить 27,1 %, фонду споживання — 21,2 %, в II варіанті доля фонду нагромадження при його незмінному обсягу зменшується до 15,0 %, і, як наслідок, фонд споживання зростає до 33,3 %.

Таблиця 3

Використання прибутку молочної промисловості в 1995 р.

(розрахунок)

Напрямки використання	I варіант		II варіант	
	На кінець року, млрд.крб	Питома вага,%	На кінець року, млрд.крб.	Питома вага,%
Балансовий прибуток, всього	12366	100,0	22316	100,0
1.Платіжи до бюджету	3888	31,4	7007	31,4
2.Відрахування до резервного (страхового) фонду	272	2,2	491	2,2
3.Відрахування до фонду нагромадження	3347	27,1	3347	15,0
4.Відрахування до фонду споживання	2623	21,2	7431	33,3
5.Вилучення виручки	259	2,1	469	2,1
6.Відрахування на інші цілі	200,6	3,5	314,4	3,5
7.Нерозподілений прибуток	59	0,5	112	0,5

2.13. Обґрунтування оптимального розміру фонду нагромадження неможливо без врахування фонду споживання. Вирішення соціальних проблем на підприємстві є одним з найважливіших напрямків поліпшення всієї виробничо-господарської діяльності. Розв'язання цих питань сприяє зацікавленості працюючих у результатах своєї праці та збільшенню її продуктивності.

Загальновідомо, що в умовах самофінансування підприємство має право самостійно вирішувати питання про співвідношення фондів нагромадження і споживання. Однак, за основу визначення співвідношення цих фондів на підприємствах може бути покладена їх

макроекономічна пропорція, розроблена провідними українськими економістами Міністерства економіки України та його науково-дослідного економічного інституту.

Використовуючи макроекономічні пропорції фондів нагромадження і споживання, розраховані оптимальні співвідношення цих фондів у молочній промисловості на перспективу (табл. 4).

Таблиця 4

Співвідношення фондів нагромадження і споживання в молочній промисловості України в 1995-2021 рр., % (розрахунок)

	1995-1997 рр.	1998-2008 рр.	2009-2021 рр.
Фонд нагромадження	15,0	15,2	16,4
Фонд споживання	45,7	45,5	44,3
Разом	60,7	60,7	60,7

Для виконання необхідного співвідношення фондів нагромадження і споживання в 1995 р. молочній промисловості було необхідно 7575 млрд.крб. (при розрахунку за I варіантом) додаткових капітальних вкладень та — 2767 млрд.крб. (при розрахунку за II варіантом), що в 2,7 рази менше.

2.14. Значно скоротити кошти, які направляються з прибутку на виробничий розвиток молочної промисловості, можливо за допомогою використання методів прискореної амортизації.

В зв'язку з тим, що в переробних галузях промисловості витрати на амортизацію основних засобів практично не впливають на собівартість готової продукції, застосування методів прискореної амортизації в молочній промисловості є досить актуальним.

Нарахування амортизації на обладнання молочної промисловості, яке було уведене в дію в 1994 році, методом регресії і кумулятивним методом виявило, що використання методів прискореної амортизації надає можливість підприємствам списувати більшу частину вартості основного капіталу протягом перших років його служби.

Л. В. Стефанія
АН України

Використання методів прискореної амортизації дозволить підприємствам швидше оновлювати виробничий апарат, на цій основі збільшувати якість і конкурентоспроможність молочної продукції на внутрішнім і зовнішнім ринках. Прискорена амортизація відображає процес зносу основного капіталу, активізує виведення з експлуатації фізично та морально спрацьованого обладнання, відповідає розширенню самостійності підприємств і розвитку ринкових відносин, завданню прискореного оновлення основного капіталу молочної промисловості України.

2.15. В ринкових умовах господарювання нагромадження може фінансуватися як з прибутку так і з різних зовнішніх джерел, а саме: бюджетних асигнувань, кредитів, коштів від продажу акцій та ін. Однак, у ситуації, що склалася за теперішнього часу в молочної промисловості України, найголовнішим джерелом нагромадження є прибуток підприємств, який вони отримують від своєї основної діяльності — виробництва молочної продукції.

З боку держави необхідно вживання ряду заходів з поліпшення фінансового та технічного стану молочної промисловості. Льготні оподаткування і кредитування, збільшення централізованих інвестицій в галузь можуть сприяти виходу молочної промисловості України з глибокої кризи.

3. ОСНОВНІ РОБОТИ, ОПУБЛІКОВАНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Розробка комплексної програми розширення та зростання ефективності виробництва на підприємствах харчової промисловості м.Києва і Київської області, вдосконалення економічних і міжгосподарських відношень. Розділ 3. — Рук. № держ. реєстрації 0191.0048044, 1991. — 0,6 д.а. (в співавторстві).

2. Основні напрямки інвестицій в розвиток харчової промисловості

України // Міжвідомчий тематичний наук. зб. "Організація і регулювання економіки", вип.109. — Київ: "Либідь", 1992. — 0,4 д.а.

3. Про інвестиційну політику // Тез. доп. міжнар. наук.-техн. конф. "Розробка та впровадження нових технологій і обладнання у харчову і переробну галузі АПК". — Київ: КТІХП, 1993. — 0,1 д.а. (в співавторстві).

4. Обґрунтування темпів накопичення в молочній промисловості // Тез. доп. міжнар. наук.-техн. конф. "Розробка та впровадження нових технологій і обладнання у харчову і переробну галузі АПК". — Київ: КТІХП, 1993. — 0,1 д.а.

5. Нагромадження в харчовій промисловості України на сучасному етапі // Міжвідомчий тематичний наук. зб. "Харчова промисловість", вип. 40. — Київ: "Урожай", 1994. — 0,1 д.а.

6. Економічне регулювання розвитку м'ясної та молочної промисловості // Тез. доп. 61-й студент. наук. конф. — Київ: УДУХТ, 1995. — 0,1 д.а. (в співавторстві).

7. Нагромадження у молочній промисловості в період переходу до ринку // Тез. доп. 61-й студент. наук. конф. — Київ: УДУХТ, 1995. — 0,1 д.а.

8. Про амортизаційну політику // Тез. доп. міжнар. наук.-техн. конф. "Розробка та впровадження прогресивних технологій та обладнання у харчову та переробну промисловість". — Київ: УДУХТ, 1995. — 0,1 д.а.

I. Bolotina. The substantiation of accumulation in dairy industry of Ukraine.

Candidate for economic sciences thesis, speciality 08.07.01 — economics of industry (food industry); Ukrainian State University of Food Industry; Kyiv, 1996.

The thesis is a manuscript which contains: methodical approaches of sources creation of accumulation funds definition under market economy conditions; suggestions on pace and structure production manufacture substantiation and their influence on profits grow; methodical basis of investment possibilities and attractiveness of dairy industry by examining of financial resources utilisation effectiveness; optimum fund accumulation rate substantiation and funds accumulation and consumption ratio.

Болотина И.Н. Обоснование накопления в молочной промышленности Украины.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.07.01 — экономика промышленности (пищевая промышленность), Украинский государственный университет пищевых технологий, Киев, 1996.

Диссертация является рукописью, в которой содержатся: методические подходы определения источников формирования фонда накопления в рыночных условиях хозяйствования; предложения по обоснованию темпов и структуры производства продукции и их влияния на рост прибыли; методические основы анализа степени инвестиционной возможности и привлекательности молочной промышленности путем изучения эффективности использования финансовых ресурсов; обоснование оптимального объема фонда накопления и соотношения фондов накопления и потребления.

Ключові слова: фонд нагромадження, молочна промисловість, фінансові ресурси, інвестиційна привабливість.

Підписано до друку 11.04.96. Формат 60x84/16. Папір друк.№3.
Офс.друк. Умов. друк.арк. 1,16. Ум. фарбо-від. 1,39. Обл.-вид. арк.1,0.
Тираж 100. Зам. №17.

Поліграфічна дільниця Інституту економіки НАН України
252011, Київ-11, вул. П.Мирного, 26

446318

AB 34.615

AB 34.615